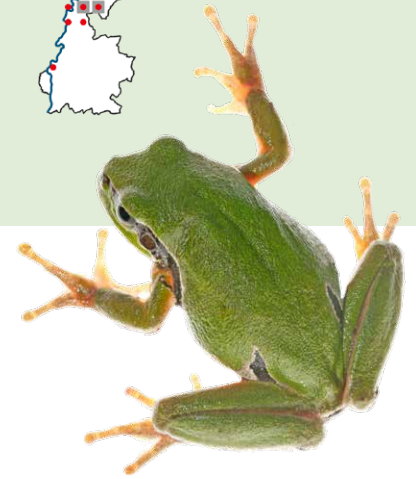
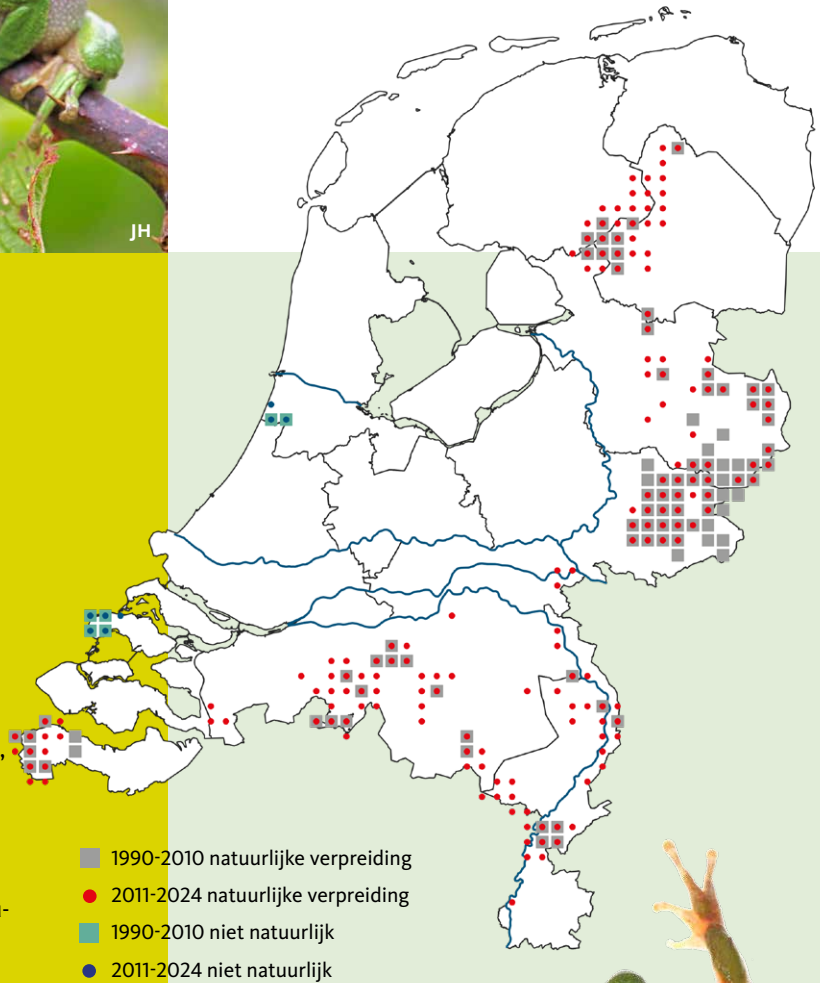

Boomkikker

JH

De boomkikker is een relatief zeldzame soort die van nature voorkomt op de hoge zandgronden. In de eerste helft van de 20e eeuw was de soort nog wijd verspreid in kleinschalig cultuurlandschap met een mozaïek van poelen, heggen en struweel. Tussen 1950 en 1990 verdween de soort uit veel regio's. Dit verlies werd veroorzaakt door de achteruitgang van het kleinschalige cultuurlandschap, onder andere door ruilverkaveling en het verdwijnen van veedrinkpoelen, evenals door ontwatering. Sinds de beginjaren 2000 is herstel zichtbaar. Aanvankelijk vond dit plaats door het herstellen van leefgebieden vanuit soortbeschermingsplannen. Later werden er ook legale herintroducties uitgevoerd in Noord-Brabant en Limburg. In Noord-Nederland is de boomkikker illegaal uitgezet in zijn historische leefgebied, waarna de soort zich verder heeft verspreid. Daarnaast zijn er ook illegale uitzettingen gedaan buiten het natuurlijke historische verspreidingsgebied, zoals in de duinen. In de Zuid-Hollandse duinen bij Meijndel zijn bovendien twee uitheemse boomkikkersoorten geïntroduceerd: de Oostelijke boomkikker en de Italiaanse boomkikker. Deze uitheemse soorten zijn niet op de kaart weergegeven.

Verspreiding

Zandhagedis

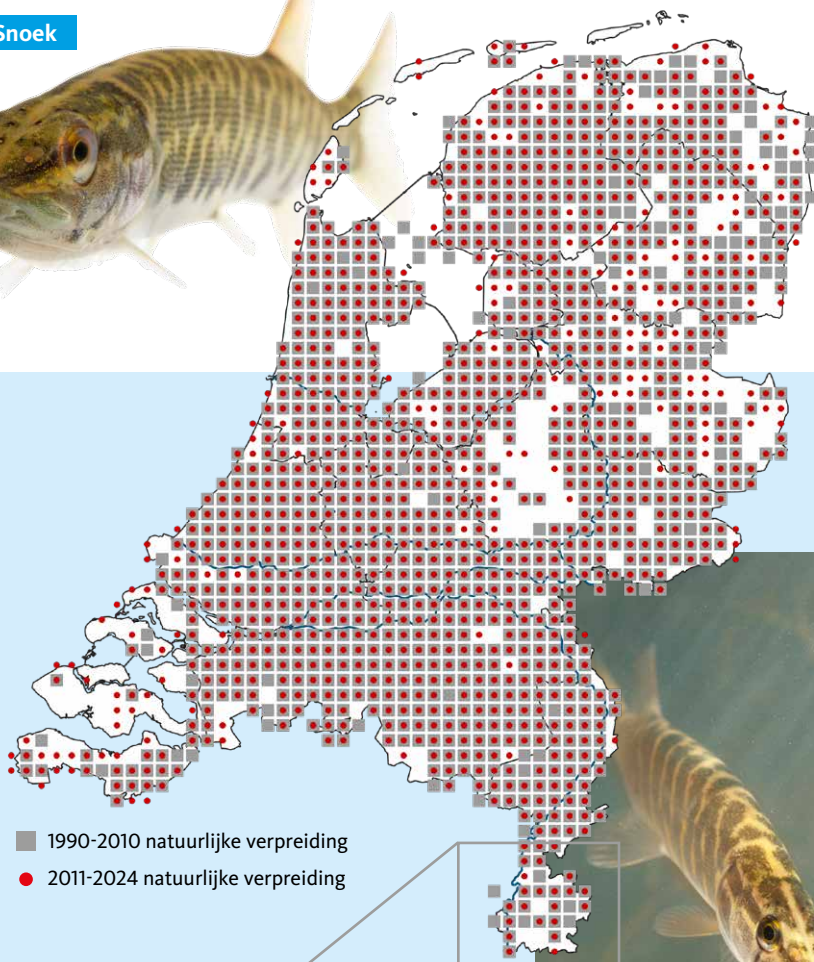
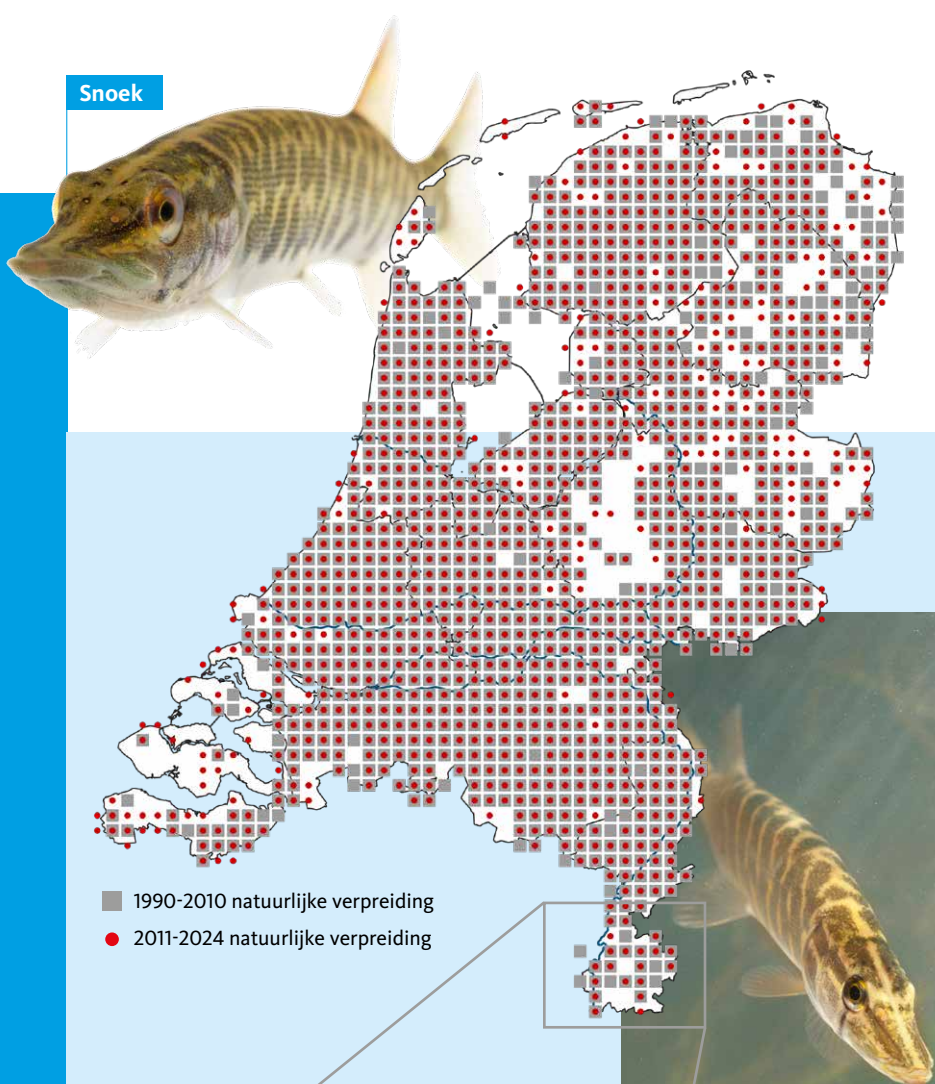
De verspreiding van de zandhagedis is gebonden aan de hogere zandgronden en duinen. In het verspreidingspatroon zijn de ligging van de stuwwallen, rivierduingordels en de kustduinen goed herkenbaar. De kerngebieden zijn de Veluwe en de vastelandsduinen. Op de Waddeneilanden komt de soort nog voor op Vlieland en Terschelling. Op Schiermonnikoog is de zandhagedis sinds 1983 niet meer waargenomen en uitgestorven. De zandhagedis heeft een voorkeur voor droge open habitats zoals droge duinen en droge heidevelden. Ook op ruderaal terrein en langs spoor- en bosbermen is de soort te vinden. Kale, droge zandplekken zijn van belang voor de eiafzet. De verspreiding van de zandhagedis is stabiel sinds 1990. De aantallen aan zandhagedissen nemen de laatste 12 jaar echter sterk af. Hiermee lijkt de soort de levendbarende hagedis te volgen. De zandhagedis is als warmteminnende soort relatief minder gevoelig voor verdroging en klimaatopwarming. De achteruitgang van een soort is doorgaans te wijten aan meerdere stressoren. Een probleem is successie in de leefgebieden. Het dichtgroeien van heideterreinen met bomen en struiken, betekent een direct verlies van leefgebied en werkt versnippering in de hand. Zowel veruiging van terreinen – onder andere als gevolg van de forse stikstofdepositie – alsook een te intensief en grootschalig beheer hiertegen (overbegrazing of te grootschalig plaggen en choppen), pakken ongunstig uit. Verder speelt waarschijnlijk ook verzuring en daardoor een verdere uitloging van de toch al arme bodems in de habitats van deze soort, een rol. Dit werkt door in een lagere voedselkwaliteit. Ook de sterke afname van ongewervelden en dus het prooiaanbod, zal waarschijnlijk een rol spelen. Plaatselijk kan de sterk toegenomen recreatie, bijvoorbeeld intensief mountainbiken, voor veel slachtoffers zorgen.

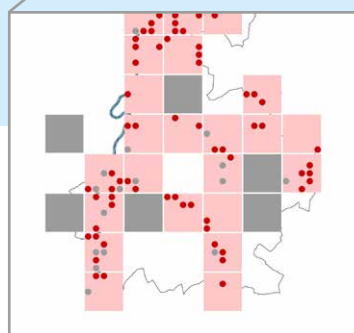
JH

Snoek

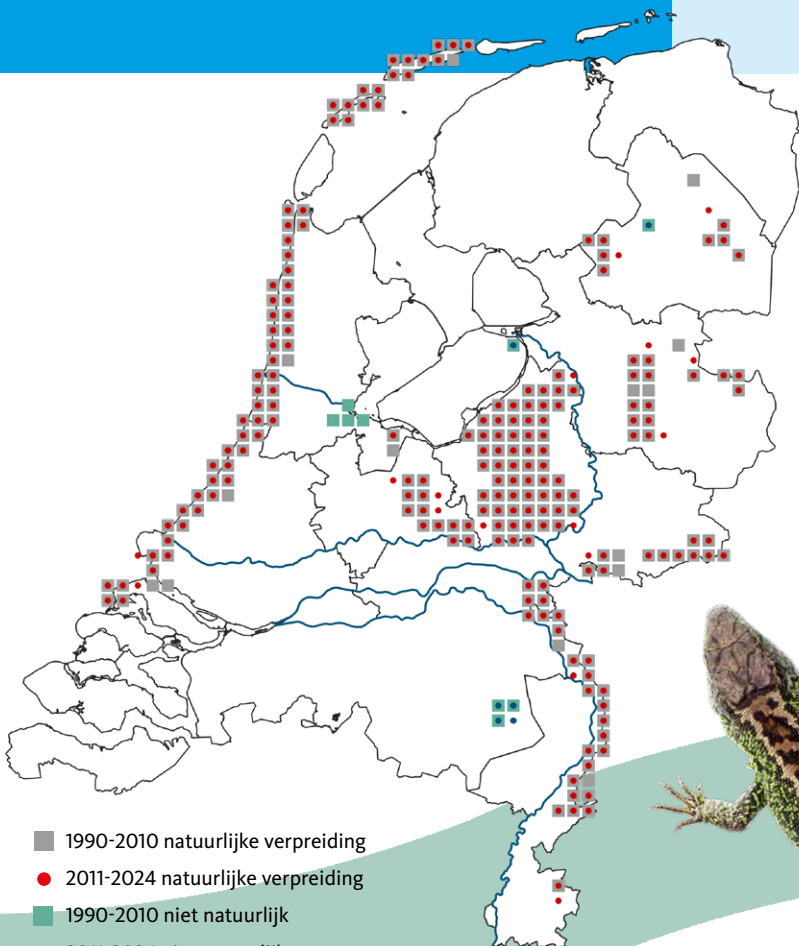
De snoek heeft een voorkeur voor heldere, stilstaande tot langzaam stromende wateren die rijk zijn begroeid met ondergedoken waterplanten en oeverplanten. Deze planten spelen een cruciale rol bij de voortplanting van de soort, omdat ze dienen als substraat voor het afzetten van de eitjes en schuilgelegenheid bieden voor de opgroei van de jongere stadia. Volwassen snoeken hebben weinig natuurlijke vijanden en zijn daardoor minder afhankelijk van dekking. De snoek is één van de meest wijdverspreide zoetwatervissen in Nederland en wordt waargenomen in iets meer dan de helft van de kilometerhokken met viswaarnemingen. Met name in Laag Nederland is de soort zeer algemeen voorkomend. In snelstromende beken op de hogere zandgronden komt snoek weinig voor. Wanneer ingezoomd wordt op Zuid-Limburg is dat duidelijk zichtbaar. Waar de verspreiding op 5x5 km-hok nog redelijk aaneengesloten is, is op 1x1 km zichtbaar dat de snoek in de grootste delen ontbreekt. Ook op de Zeeuwse eilanden komt de snoek beperkt voor, doordat wateren daar veelal te brak zijn en weinig watervegetatie bevatten. Halverwege de vorige eeuw namen de snoekpopulaties af door eutrofiëring van het water, wat leidde tot het verdwijnen van waterplanten en vertroebeling wat nadelig is voor deze zichtjager. Dankzij verbeteringen in de algehele waterkwaliteit heeft de snoek zich op veel plaatsen weer kunnen herstellen.

■ 1990-2010 natuurlijke verspreiding
● 2011-2024 natuurlijke verspreiding

Hoewel de verspreiding op uurhokniveau (5x5 km) vaak nog aaneengesloten is, blijkt de snoek op kilometerhokniveau slechts beperkt voor te komen in Zuid-Limburg.

■ 1990-2010 natuurlijke verspreiding
● 2011-2024 natuurlijke verspreiding
■ 1990-2010 niet natuurlijk
● 2011-2024 niet natuurlijk

